

O'QUVCHILARNING YOZISH QOBILIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY VA SAMARALI USULLARI

Y. Qarshiyeva¹

Annotatsiya:

Ushbu maqola zamonaviy ta'lim sharoitida talabalarning yozish qobiliyatini oshirishning zamonaviy usullarini o'rganadi. U samarali strategiyalarni aniqlash uchun adabiyotlarni tahlil qilishni o'rganadi, usullar bo'limida innovatsion usullarni taqdim etadi, natijalarni muhokama qiladi va o'qituvchilar uchun chuqur takliflar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: talabalar yozuvi, raqamli vositalar, savodxonlik, pedagogika, zamonaviy ta'lim, mahoratni rivojlantirish, fikr-mulohaza, hamkorlik, ijodkorlik.

doi: <https://doi.org/10.2024/j3hy8e56>

Bugungi tezkor raqamli dunyoda yozish orqali samarali muloqot qilish qobiliyati har qachongidan ham muhimroq. Biroq, ko'plab talabalar zamonaviy hayotning chalg'itishi va murakkabligi o'rtasida malakali yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun kurashmoqdalar. Ushbu maqola 21-asrda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan tanqidiy fikrlash, ijodkorlik va muloqot qobiliyatlarini rivojlantiradigan talabalarning yozish qobiliyatini oshiradigan innovatsion yondashuvlar va zamonaviy vositalarni o'rganishga qaratilgan.

Ko'plab tadqiqotlar akademik yutuqlar va kelajakdagi martaba muvaffaqiyatlarida yozish qobiliyatining muhimligini ta'kidlaydi. Yozishni o'rgatishning an'anaviy yondashuvlari ko'pincha ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni e'tiborsiz qoldirib, grammatika va tuzilishga qaratilgan. Biroq, yaqinda o'tkazilgan tadqiqotlar texnologiya, hamkorlik va haqiqiy yozish tajribalarini birlashtirgan yaxlit yondashuvni qo'llab-quvvatlaydi. Onlayn platformalar, yozish ilovalari va multimedia resurslari kabi raqamli vositalar talabalarga dinamik tarzda yozish bilan shug'ullanish imkoniyatini beradi, bu esa o'quv jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qiladi.

Zamonaviy pedagogik strategiyalar faol o'rganishni va yozma ko'rsatmalarga talabalarga yo'naltirilgan yondashuvlarni ta'kidlaydi. Loyihaga asoslangan ta'lim, tengdoshlarning fikr-mulohazalari va hamkorlikdagi yozish faoliyati talabalarga ijodkorlik va jamoaviy ishni rivojlantirish bilan birga haqiqiy yozish tajribasini taqdim etishi mumkin. Bundan tashqari, bloglar platformalari, yozma jamoalar va onlayn yozish ustaxonalari kabi raqamli vositalardan foydalanish talabalar auditoriyasini kengaytirishi va turli nuqtai nazardan qimmatli fikr-mulohazalarni taqdim etishi mumkin.

Talabalarning yozish qobiliyatini oshirish zamonaviy vositalar va texnikalarni o'zida mujassam etgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Mana ba'zi samarali strategiyalar:

- Yozish ustaxonalari va taqriz: talabalarni o'z ishlarini tengdoshlari bilan baham ko'rishlari va konstruktiv fikr-mulohazalarini olishlari mumkin bo'lgan yozma

¹ Yorqinoy Qarshiyeva Shodiyor qizi, Samarqand davlat chet tillari institute o'qituvchisi

seminarlarda qatnashishga undash. Taqriz nafaqat talabalarga o'z yozuvlarini yaxshilashga yordam beradi, balki boshqalarning yozuvlarini tanqidiy baholash qobiliyatini oshiradi.

Yozish ustaxonalari va o'zaro sharhlar yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda bebaho vositadir. Ular talabalarga konstruktiv fikr bildirishlari va qabul qilishlari mumkin bo'lgan yozuvchilar jamoasida ishtirok etish imkoniyatini beradi. Ushbu jarayon orqali talabalar nafaqat o'zlarining yozuvlarini takomillashtiradilar, balki boshqalarning ishini tanqidiy tahlil qilishni va qadrlashni o'rganadilar.

Seminarlarda talabalar o'zlarining qoramalari, g'oyalari yoki hatto yozishda duch keladigan muayyan muammolarni taqdim etishlari mumkin. Keyin tengdoshlar takliflar berishlari, aniq savollar berishlari va yaxshilanish yo'nalishlarini ko'rsatishlari mumkin. Ushbu hamkorlik muhiti ijodkorlikni, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini va yozish jarayonini chuqurroq tushunishni rivojlantiradi.

Bundan tashqari, taqriz ishtirok talabalarga o'zini yozma tashqarida muhim ko'nikmalarini o'rgatadi, bunday muloqot sifatida, hamdardlik, va hurmat tanqid. Ular konstruktiv tanqid yozuvchi sifatida o'sishiga yordam berishini tushunib, xushmuomalalik bilan fikr bildirishni va uni ochiqlik bilan qabul qilishni o'rganadilar.

Bosh, o'quv ichiga yozish seminarlar va taqriz integratsiya faol jalb rag'batlantiradi, hamjamiyat hissini tarbiyalaydi, va yanada dadil va malakali yozuvchilar bo'lishga talabalarga kuch beradi.

- Raqamli yozish platformalari: Google Docs, trek o'zgarishi bilan Microsoft so'zi yoki Vattpad kabi onlayn yozish jamoalari kabi raqamli platformalar va vositalardan foydalaning. Ushbu platformalar birgalikda yozish, Real vaqtda fikr-mulohazalar va qayta ko'rib chiqish tarixini kuzatish imkonini beradi.

- Bloglar va onlayn jurnallar: o'quvchilarni o'z bloglarini ochishga yoki sinf yoki maktab bo'ylab onlayn jurnallarga hissa qo'shishga undash. Sinfidan tashqarida haqiqiy auditoriya uchun yozish o'quvchilarni rag'batlantirishi va haqiqiy yozish tajribasini taqdim etishi mumkin.

- Interaktiv yozish ko'rsatmalari: ijodkorlikni rag'batlantirish va o'quvchilarni yozish mashqlariga jalb qilish uchun Storybird, StoryJumper yoki yozuv so'rovlari ilovasi kabi interaktiv yozish ko'rsatmalari va vositalaridan foydalaning. Ushbu platformalar ko'pincha yozishni ilhomlantirish uchun vizual ko'rsatmalar yoki hikoya boshlovchilarini taqdim etadi.

- Multimediyani qo'shing: tasvirlar, videolar va audio yozuvlar kabi multimedia elementlarini yozma topshiriqlarga birlashtiring. Bu talabalarga multimodal muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va yozishda ijodkorlikni rag'batlantiradi.

- Grammatika va uslub Tekshirgichlari: o'quvchilarni yozish mexanikasini yaxshilash uchun Grammarly yoki Xeminguey muharriri kabi grammatika va uslubni tekshirish vositalaridan foydalanishga undash. Ushbu vositalar grammatika, tinish belgilari va uslub masalalari bo'yicha tezkor fikr-mulohazalarni beradi.

- Janrlarni o'rganish: talabalarni qisqa hikoyalar, insholar, she'rlar va ssenariylar kabi turli xil yozuv janrlari va formatlari bilan tanishtirish. Kuchli va qiziqishlarini aniqlash uchun ularga turli xil yozish uslublarini o'rganishga ruxsat bering.

- O'quv dasturi bo'yicha yozish: ingliz tili san'atidan tashqari mavzularga yozish faoliyatini kiritish. Talabalarni fan bo'yicha laboratoriya hisobotlari, tarix bo'yicha insholar va matematikada mulohazalar yozishga undash, fanlararo yozish ko'nikmalarini rivojlantirish.

- Modellastirish va Ustoz matnlari: talabalarga samarali yozish texnikasini namoyish etadigan namunali yozuv namunalarini (ustoz matnlari) taqdim eting. Malakali

yozuvchilar tomonidan qo'llaniladigan strategiya va konventsiyalarni aniqlash uchun ushbu matnlarni sinf sifatida birgalikda tahlil qiling.

- Iskala yozuv topshiriqlari: murakkab yozuv vazifalarini kichikroq, boshqariladigan bosqichlarga ajrating va talabalar yozish jarayonining har bir bosqichida (oldindan yozish, tuzish, qayta ko'rib chiqish, tahrirlash va nashr etish) ishlayotganda iskala yordamini taqdim eting.

- Reflektiv yozish amaliyoti: o'quvchilar o'zlarining yozish jarayonini tahlil qiladigan, takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlaydigan va kelajakdagi yozish loyihalari uchun maqsadlarni belgilaydigan aks ettiruvchi yozish tadbirlarini o'z ichiga oladi.

- Individual fikr-mulohaza: o'quvchilarning yozish bo'yicha o'z vaqtida va aniq fikr-mulohazalarini bildirish, o'sish uchun kuchli va sohalarga e'tibor qaratish. Shaxsiy fikr-mulohazalar talabalarga ularning taraqqiyotini va yozish qobiliyatini oshirishni davom ettirishni tushunishga yordam beradi.

Ushbu zamonaviy va samarali strategiyalarni o'qitish amaliyotingizga qo'shib, siz talabalarga akademik va professional sharoitlarda yaxshi xizmat qiladigan kuchli yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam bera olasiz.

Zamonaviy texnologiyalar va pedagogik yondashuvlarning integratsiyasi raqamli asrda yozma o'qitishni o'zgartirish uchun ajoyib imkoniyatlarni taqdim etadi. Innovatsion usullarni qo'llash va raqamli vositalardan foydalanish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga samarali kommunikatorlar va tanqidiy fikrlovchilar bo'lish imkoniyatini beradigan dinamik o'quv muhitini yaratishi mumkin. Biroq, texnologiyalarga kirish, raqamli savodxonlik qobiliyatlari va o'qituvchilarni tayyorlash zarurati kabi muammolar ushbu yondashuvlarni samarali amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, talabalarning yozish qobiliyatini oshirish an'anaviy o'qitishni zamonaviy pedagogika va raqamli vositalar bilan birlashtirgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. O'qituvchilar ijodkorlikni, tanqidiy fikrlashni va yozma ta'limda hamkorlikni rivojlantirishga, haqiqiy ta'lim tajribasini taqdim etish uchun texnologiyadan foydalanishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. O'qituvchilarga ushbu innovatsion yondashuvlarni samarali birlashtirishga yordam berish uchun malaka oshirish imkoniyatlari va doimiy qo'llab-quvvatlash zarur. Zamonaviy strategiyalarni qabul qilish va o'quvchilarni o'quv safarining faol ishtirokchilari sifatida kuchaytirish orqali o'qituvchilar raqamli asrda muvaffaqiyatga erishish uchun jihozlangan ishonchli va malakali yozuvchilarning yangi avlodini etishtirishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

[1]. Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman Harmer.

[2]. Maley, A. (2009). *Creative Writing for Language Learners and Teachers*. Retrieved April 12, 2011

[3]. Yakhontova, T. (2003). *English academic Writing for Students and Researchers*. Alvan Franko: National University of Lviv.

[4]. Seely, J. (1998). *The Oxford guide to effective writing and speaking*. Oxford: Oxford University Press. 5.miuc.org 6.wordstream.com

[5]. Mehriddinova Y. D. *Til va nutq munosabatlari, payt holi paradigmaticasi* //Journal of new century innovations. – 2023. – T. 26. – №. 5. – C. 46-48.